

Обявяване на новия Европейски инструмент за мониторинг на човешките права и общата здравна грижа в психично-здравните институции и служби

Какво представлява инструментът на ИТНАСА?

В рамките на финансираня от Европейската комисия проект Институционално лечение, човешки права и грижи (ИТНАСА), беше създаден набор от инструменти от международен консорциум, съставен от представители от 15 държави-членки на Европейския съюз. Инструментът на ИТНАСА предлага ясен и практичен метод за осъществяване на мониторинг на човешките права и здравната грижа в психично-здравните структури. Той е проектиран съвместно от потребители на психично-здравни услуги, експерти в областта на човешките права, психиатри, психолози и социални работници. Впоследствие е тестван успешно „на терен“ на 87 места в рамките на 15 страни, обхващайки широк набор от психично-здравни институции и услуги с цел идентифициране на нарушения на човешки права и примери на добри практики в защитата, зачитането и спазването на правата на хората с психични увреждания.

Активно участие от страна на потребителите на услугите

Мнението и съветът на потребителите на психично-здравни услуги бяха използвани и интегрирани във всички етапи от разработването на инструмента на ИТНАСА. Над 100 потребители участваха във фокус групите, проведени в страните-участнички в проекта. Ключов компонент от тези консултации беше изграждането на техния капацитет, както и въвличането им в процеса. Във Финландия, например, осем потребители се включиха в провеждането на мониторинговите посещения и тестването на полезността на инструмента. Един от тях сподели: *„Преживяването беше ценно, удовлетворяващо и научихме много. Отправната точка беше комбинирането на мониторинга на човешките права с опита да повлияем върху развитието на услугите... Аз съм още по-уверен в необходимостта от потребителски мониторинг, изследване и оценка.“*

Потребността от инструмента на ИТНАСА в Европа

Хората в психично-здравните институции в Европа много често остават извън ползването, в условията на лоша система на контрол и оценка на човешките права и общата здравна грижа за обитателите. Тези лица са изключително уязвима група от населението, тъй като са изложени на риск от занемаряване или злоупотреба по отношение на основни житейски потребности, на граждански и политически права. С приемането на Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания през 2006г., международната общност направи важна стъпка напред по отношение на признаването и защитата на тези права, тъй като документът постави отговорността за посрещане на нуждите на всички лица с увреждания (включително и психични) върху обществото. Хората с увреждания не са *обект* на благотворителност или социална помощ, а *участници* с права. Правителствата и обществата трябва да създадат среда, която да подкрепя, насърчава и да позволява на уязвимите хора да отстояват правото си на здравеопазване, образование, граждански свободи и защита, гарантирана в международните правозащитни документи. Примерите за ключови проблеми, които бяха идентифицирани в тестването на инструмента на ИТНАСА, включват: достъп до и участие в съставянето на планове от грижи, кореспонденция и посещения и постепенно „движение“ на лечението към общността.

Роля на ЕС в подобряването на човешките права и здравната грижа в психично-здравните институции

Всички членове на обществото имат роля в защитата, зачитането и съблюдаването на човешките права и в практическото упражняване на правото на здраве на лицата с психични разстройства и свързаните с тях увреждания. Човешките права са в сърцевината на европейските ценности. Европейският съюз може да:

1. подкрепя страните-членки в популяризирането на човешките права в духа на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, да даде възможност на всички държави в рамките на Съюза да я подпишат и ратифицират;
2. да поощрява страните-членки да разработват, прилагат и подобряват системи за мониторинг в сътрудничество с потребителите на услуги;
3. включи потребителите на услуги в планирането, осъществяването и оценката на всички действия на Общността, имащи отношение към тях;
4. даде подкрепата си чрез политики, които насърчават и популяризират пълното съблюдаване на човешките права и предоставянето на висококачествена здравна грижа, например посредством прогресивното развиване на услуги в общността съгласно Декларацията от Хелзинки за психичното здраве в Европа от 2005 г. и приетия план за действие.

На разположение са различни езикови версии

Инструментът на ИТНАСА вече е на разположение на следните езици: английски, български, гръцки, италиански, литовски, немски, румънски, словашки, турски, унгарски, фински, холандски, чешки

This document arises from the project ITHACA: Institutional Treatment, Human Rights and Care Assessment which has received funding from the European Union in the framework of the Public Health Programme.

Данни за контакт и допълнителни източници

Пълна информация за инструмента на ИТНАСА, може да намерите в нашия уебсайт на адрес: <http://www.ithaca-study.eu/>, или пишете на Греъм Торникрофт (Graham Thornicroft) в Кралския колеж на Лондон (King's College London) на е-мейл: graham.thornicroft@kcl.ac.uk.

За по-пълна обща картина по темата, може да видите:

1. Конвенцията за правата на хората с увреждания (<http://www.un.org/disabilities/>)
2. Център за застъпничество за правата на лица с умствени увреждания (<http://www.mdac.info/>)
3. Европейската мрежа на (бивши) потребители и оцелели след психиатрична грижа (ENUSP) (<http://www.enusp.org/>).